

ÎN SUBTERANELE LUMII

Benone Pușcă¹

Trecuseră mai bine de patru ani de când Benone lucra la Consiliul popular al municipiului Galați, timp în care dovedise o capacitate organizatorică deosebită, motiv pentru care Ioan Bejan îi propusese să devină prim vicepreședinte. Din păcate, acest lucru nu se finalizase pentru că, din nou, intervenea dosarul acela buclucaș care, de fapt, se concretiza într-o simplă sintagmă, trecută pe o cartotecă numită pompos „Fișă de cadre”. Era însă destul ca un funcționar al domeniului s-o cunoască, pentru ca orice tentativă de avansare să se activeze în varii sau felurite feluri. Exact la acest lucru se gândea Ioan Bejan când secretara îl anunță în telefon: „Tovarășul Benone vrea să intre! Este convocat de dumneavoastră pentru această oră (...)”. Primul secretar al municipiului, Ioan Bejan, încuviință: „Să intre!”, spuse el cu voce tare, încât îl auzise și Benone, care surâse la auzul aceluia cunoscut vibrat al vocii.

Avem iarăși o plească pe cap, că dacă îți spun îmi ceri transferul de unde ai venit, adică la tribunal (...)”, se adresă el lui Benone, care tocmai intrase. „Trebuie să facem tot posibilul, chiar să ne dăm peste cap ca să încadrăm în muncă toți țișanii ăștia care bat străzile și se uită peste gardurile oamenilor, doar-doar or mai găsi ceva de ciordit. Miliția s-a săturat de reclamațiile cetățenilor din cartierul Bădălan, cărora le dispar găinile și porumbeii de parcă s-ar dizolva în aer. Avem ordin, de data asta de la centru, ca, în baza Legii 75, care privește încadrarea tuturor persoanelor apte de muncă într-o activitate utilă societății, să-i calificăm și să-i integrăm în diferite activități productive. „Ei, acum să vedem juristule, pe unde scoatem noi cămașa. Trebuie să te gândești la un plan și tu și cei de la organizatoric, pentru ca în trei zile să demarăm acțiunea (...)”, a precizat Ioan Bejan în stilul-i caracteristic în care de regulă îngrijorarea alterna cu glume, semn că omul acesta are în el o componentă cu adevărat umană. Rareori era supărat și putea fi auzit dezlănțuit, ca orice șef din vremea socialistă. „Ai deja o idee? Fiindcă nu te văd deloc îngrijorat (...)”, i se adresă el lui Benone. „Da, am analizat și eu legea, precum și indicațiile tovarășului Nicolae Ceaușescu de la ultima ședință a Comitetului Politic al CC al PCR, recent publicată în „Scânteia”, și m-am gândit că nu va trece mult până va trebui să le punem în practică (...)”. Ioan Bejan îl privi cu oarecare admirație, vrând parcă să spună: „Interesant, ce m-aș face eu fără tine (...)”. Benone îi detalie un adevărat program de abordare a acțiunii pe care îl avea nu doar scris, ci chiar bătut la mașină, din care îi înmână interlocutorului său un exemplar. Ioan Bejan îl asculta și, în acest timp îi urmărea punctul de vedere scris. Între altele, Benone propunea mobilizarea tuturor conducătorilor întreprinderilor

¹ Prof.univ.dr., Universitatea Danubius din Galați

pentru a inventaria toate locurile libere, precizând pentru fiecare condițiile de încadrare prevăzute de lege. Inventarierea trebuia făcută într-o singură zi, motiv pentru care Benone prevăzuse ca nota telefonică prin care se solicita acest lucru să fie semnată chiar de primul secretar. Textul ei era deja redactat și motivat în drept și politic. Bejan s-a arătat încântat de această primă măsură și a propus ca cei de la Direcția muncii să aibă pregătite contractele de încadrare, semnate și parafate, urmând ca numele celui încadrat să fie completat la locul unde urma să fie convocați atât țiganii cât și ceilalți cetățeni ai orașului care nu erau încă încadrați în muncă. Pentru aceasta urma să se facă echipe mixte de activiști, funcționari ai primăriei și lucrători ai serviciilor de personal din întreprinderi. „Bun, dar cum îi convocăm? Cine o va face? Și în cât timp?”, îl întrerupse primul secretar al municipiului pe Benone. „Vom folosi pentru aceasta echipe ale comitetelor de cetățeni, întărite prin prezența unui inspector al Consiliului popular. Ei vor discuta cu cei în cauză, îi vor lămuri și, totodată, le vor înmâna o adresă cu numele fiecărui locuitor lipsit de ocupație, care va semna pentru primirea ei. Iată, am aici modelul respectiv, pe care îl vom multiplica la xerox, după ce vom ști exact câte locuri de muncă avem, ceea ce se poate cunoaște după ce vom dispune de inventarul locurilor de muncă (...)”, explică Benone. Ioan Bejan îl privi intens și, bătând darabana cu degetele sale pe birou, îi spuse: „Păi dacă avem tot ce ne trebuie, te numim șeful întregii acțiuni, rugându-te s-o rezolvi la nivelul consiliului popular. În acest sens, ai voie să folosești în această acțiune pe oricine, cu excepția mea, care însă rămân pe baricade, alături de tine. Domnule, dar știi că te-ai gândit bine? Uite, în ce mă privește, chiar nu știam ce și cum să încep această activitate care nu este deloc simplă, mai ales că unii dintre ăștia, dintre țigani vreau să zic, fug de muncă ca dracu de tămâie (...)”. Acțiunea demară chiar în acea zi, după ce primul secretar a convocat întregul aparat al consiliului municipal pe care îl puse la dispoziție lui Benone spre stupefacția primului vicepreședinte și a celor doi vicepreședinți care păreau să fie lezați de faptul că nu erau ei în situația de a conduce întreaga activitate, considerând că totul ar fi fost normal și în baza prerogativelor funcțiilor pe care le dețineau. „Tovarășe Cojocar și ceilalți, nu vă mai arătați consternați de hotărârea mea, pentru că voi nu sunteți deloc obișnuiți să lucrați individual și în perspectivă. Voi lucrați bine numai dacă sunteți împinși de la spate. Omul acesta, când l-am chemat pentru consultare, avea pregătit tot filmul acțiunii, inclusiv documentele necesare, motivate în drept. Spuneți-mi, sincer, dacă eu v-aș fi dat această sarcină acum, în cât timp ați fi elaborat voi planul acestei acțiuni? Tăceți, aceasta este dovada că nici măcar în prezent voi nu știți despre ce este vorba. Așa că, lăsați omul să lucreze așa cum am stabilit”. Trioul de vicepreședinți a tăcut mâlc, privi însă cu invidie, poate chiar cu răutate, înspre Benone. Oamenii lor din directă subordine își dădeau coate, jubilând pentru papara încasată de cei trei.

Așa cum prevăzuse Benone, mobilizarea țiganilor dar și a celorlalte categorii fără ocupație, s-a produs în ziua, la ora și la locul stabilite, respectiv în curtea unei școli generale din cartierul Aeroport.

În prezidiu se aflau Ioan Bejan, primul vicepreședinte și vicepreședinții Consiliului popular, colonelul Paraschiu, comandantul miliției și Benone. În curte puzderie de oameni, aproape două mii de țigani, cu pirandele și dancii lor, luaseră loc pe scaunele care se dovediseră insuficiente pentru numărul celor prezenți. Se înțelege, veniseră mai mulți decât fuseseră convocați, adică

și din cei care aveau deja locuri de muncă, curioși să afle amănunte cu privire la facilitățile acordate celor care urmau să fie încadrați în sistemul productiv al orașului. Din rândurile lor, care era o adevărată mare de oameni, vocile și strigătele lor, uneori și plânsetele celor mici, păreau adevărate talazuri ce se loveau de zidurile școlii, precum și de cele ale tribunei, unde se afla prezidiul. În sfârșit, indisciplina caracteristică acestei etnii, părea că este suportată greu de cei care se pregăteau să ia cuvântul.

Primul care li se adresă a fost Ioan Bejan. Acesta le aduse la cunoștință hotărârea C.C. al P.C.R. și Legea nr. 75 a Marii Adunări Naționale, care chema întregul popor la construcția socialismului, la ocuparea tuturor locurilor de muncă, pentru creșterea productivității și a nivelului de trai al fiecărui cetățean din patria noastră. Până aici, țiganii au ascultat cu atenție, mai ales pasajul în care Bejan le-a comunicat că, muncind mai bine, vor intra cu adevărat în rândul oamenilor, beneficiind de drepturi din ce în ce mai mari. „Să aducem mulțumiri tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, pentru grija față de cetățenii patriei, creându-le mijloace necesare traiului și bunăstării, construirii unui viitor luminos pentru actuala populație și pentru cei care vor veni după noi (...)”, a spus Ioan Bejan. Atât le-a trebuit țiganilor, fiindcă auzind numele lui Ceaușescu, aceștia au început să bată din palme și să scandeze „Ceaușescu PCR! Ceaușescu și poporul!”. S-a iscat un vacarm de nedescris, pentru că din cele aproape două mii de piepturi, țiganii dădeau slavă „conducătorului iubit”, neuitând nici de consoarta acestuia, „tovarășa Elena Ceaușescu, fiică iubită a poporului român”. Cei de la tribună au privit uimiți și chiar cu plăcere această manifestare, care dovedea, între altele, că țiganii sunt atașați de ideile partidului și se bucură enorm că au posibilitatea de a munci într-o țară ce se vroia prosperă și independentă din punct de vedere economic. De la un timp, cei din prezidiu au observat că țiganii se întrec cu gluma, continuând să strige lozinci, să bată din palme de răsuna întreg cartierul. Zadarnic Bejan dar și celelalte persoane din prezidiu cereau să se facă liniște, fiindcă, plini de însuflețire, țiganii aclamau mesagerii partidului și ai tovarășului Nicolae Ceaușescu. „Vă rog să-mi permiteți să mai spun doar câteva cuvinte”, continuă Bejan. Încercă Ioan Bejan marea cu degetul, dar talazurile ei acopereau orice glas, orice tentativă de comunicare. Sigur, și-a intrat în rol colonelul Paraschiv, care a cerut plutonului său de miliție să încerce să-i aducă pe oameni la ascultare. Nu s-a putut, fiindcă ei strigau în continuare și nicăieri nu s-a văzut, cel puțin în România, să intervină miliția când poporul ovaționează pe „conducătorul iubit”. Au mai fost și alte încercări, toate însă fără succes, pentru că acei țigani însuflețiți de „înaltele idealuri ale partidului”, se declarau în acord cu secretarul general al partidului, care dorea să le îmbunătățească viața.

În aceste condiții, Benone se adresă lui Bejan: „În primul rând, și anume în mijloc, se află unul, Dușan, care este bulibașa țiganilor din Galați, care este foarte respectat de co-etnicii săi. Vă rog să-l chemați aici (...)”. Nervos, Bejan i-a replicat lui Benone: „Lasă-mă, domnule, în pace, cu bulibașul dumatăle, ce să facă acesta?”. Pe scaunul respectiv, bulibașul se frământa de parcă ar fi vrut să-i contrazică cuvintele, care se auziseră în microfon. Între timp, Bejan se lupta din răspuțeri cu morile de vânt care nu măcinau, ci continuau să răspândească în eter aplauze și urale închinare marelui conducător. Învins de această rezistență neașteptată și extrem de diplomatică manifestată de țigani, Bejan i se adresă lui Benone: „Cheamă-ți, domnule,

bulibașul, să vedem ce le spune și el (...)"'. Evident, Benone îi făcu semn lui Dușan, bulibașa țiganilor din Galați. Acesta, recunoscându-l ca fiind judecătorul care, cu ani mulți în urmă, i-a mai cerut odată sprijinul într-o sală de judecată, din câțiva pași se urcă pe scenă. Știa ce se dorește de la dânsul, așa că a ridicat mâna în sus, adresându-se norodului în țigănește. Miile de guri care nu mai încetau cu aclamațiile, amuțiră. Totuși, unul dintre ei, așezat chiar pe rândul din față, continua să se adreseze vecinului. Dușan, furios, coborî de la prezidiu, se apropie de supusul său care părea că nu ia pe nimeni în seamă și îi aplică un pumn zdravăn peste ureche, încât vorbărețul, privindu-și speriat bulibașul, își înghiți pur și simplu cuvintele. Așa cum era, jos, fără să mai urce la tribună, i se adresă lui Bejan: „Acum puteți să continuați, tovarășe primar!". Surprins, omologul bulibașului în varianta românească, li se adresă țiganilor, nu înainte de a-i mulțumi lui Dușan pentru intervenția sa extrem de convingătoare. Benone își dădea seama că Bejan abia se ținea să nu râdă, fiindcă acesta avea uneori un umor atât de involuntar, încât îl surprindea pe el însuși.

Urmarea este că, până la urmă, orașul își adăugă detașamentului său muncitoresc aproape o mie de țigani, foarte mulți încadrați la Șantierul Naval, la Laminorul „Cristea Nicolae”, la Țesătura și la I.N.E.T.O.F., unde bronzul elicelor care se fabricau părea să-i atragă cel mai mult, deoarece unii dintre ei erau meșteri care se pricepeau la metale, fiind iscusiți făuritori de cazane, de vase de cupru și chiar de bijuterii.

În ce îl privește pe Benone, acesta își va aminti multă vreme cum îl întrebase Bejan, după adunarea aceea de pomină, „Cum de a știut el că Dușan, bulibașul Galațiului, ar fi putut să fie atât de eficient, potolindu-i pe țigani, când ei nu ascultă de nimeni, nici chiar de dânsul, care, nu-i așa, este și el un fel de bulibaș al orașului?". Benone a surâs și, amintindu-și de vremurile când era judecător, îi spuse: „Odată, președintele tribunalului mi-a pus în brațe un dosar penal voluminos care cuprindea cercetarea poliției și procuraturii cu privire la două clanuri țigănești care, încăierându-se, s-a soldat cu moartea a șapte țigani, fiind vorba de un război în toată regula. În ziua judecății, sala destinată acestui scop, ca și acum, a fost invadată de o mulțime de țigani care vociferau cumplit, făcându-mi imposibilă misiunea. Colonelul Caracostea, ca și Paraschiv al nostru, s-a dovedit incapabil să-i liniștească. Mi-a venit atunci ideea, ca și acum, să-l chem pe Dușan, care era inculpat în dosar și să-i spun: știu că ești bulibașă, așa că te rog să faci liniște, iar eu, pentru acest lucru, voi aplica o pedeapsă mai mică. Aveam acest drept, deoarece legiuitorul prevede în cazul unor omoruri survenite prin încăierare, să aplic pedeapsa de la 3 la 15 ani în raport de circumstanțele de fapt și argumentele invocate. M-am ținut de cuvânt și iată că Dușan, care a intervenit atunci, ca și azi, cu autoritatea funcției sale, repetând gestul de atunci, mi-a fost recunoscător (...)"'.

Bejan s-a arătat mirat, apoi a coborât cu toată ființa sa într-un soi de meditație, nu fără mirarea că, uneori, un judecător poate însemna atât de mult pentru oameni.

Așa cum era de așteptat, restricționarea alimentelor, dar mai ales a pâinii, a generat în rândurile populației multe nemulțumiri. Se vorbea pe față despre lipsuri de tot felul și despre incapacitatea guvernărilor, dar mai ales a secretarului general al partidului de a asigura tuturor cele necesare traiului. Mai mult, pe lângă alimente începuse și o acerbă campanie de economisire a energiei,

dar și a unor materiale folosite în construcții. Totul era pentru canal, pentru marele șantier ale țării, între care Casa Poporului era considerată prioritatea zero. Se operau restricții, de multe ori nejustificate, chiar în privința unor cheltuieli cum ar fi cele de deplasare, de plată a orelor suplimentare sau de încadrarea celor pensionabili în grupe superioare de muncă. Se ajunsese până acolo că unele categorii de personal cum ar fi cei din transporturile feroviare care dispuneau de gratuități pe mijloacele privind transportul călătorilor, să plece în turele libere la sute și mii de kilometri unde se mai găseau periodic unele alimente cum ar fi carnea proaspătă și derivatele ei. Urcau noaptea în trenuri, însoțiți de genți mari, încăpătoare și se și se întorceau a doua zi cu satisfacția procurării unor produse restricționate pe care le găseau la București, la Cluj, la Târgu Mureș și în alte orașe frecventate de turiștii străini care trebuiau să aibă o impresie cât mai bună despre politica românească în domeniul aprovizionării populației. Desigur, toate aceste drumuri duceau la epuizarea oamenilor, la îmbolnăvirea lor, adăugându-se astfel noi motive de nemulțumire în rândul maselor largi „de oameni ai muncii”, cum se spunea atunci.

Se simțea pretutindeni o atmosferă sumbră și încordată în care trăiau oamenii supuși unor privațiuni aproape incredibile. Se vorbea, de exemplu, despre grija partidului față de om, față de tânăra generație și, culmea, lipseau laptele dulce atât de necesar copiilor și vârstnicilor, laptele praf și alți înlocuitori, lipseau carnea și pâinea cea de toate zilele pentru care românul se roagă de veacuri și milenii să nu-i lipsească de pe masă. Conducerea țării, în acele vremuri, dovedea o indiferență inadmisibilă față de oameni, care nici măcar zahăr și ulei de floarea-soarelui nu-și puteau procura decât prin cartelă. Eșaloane întregi de medici, care mai totdeauna au fost folosiți în susținerea unor teze politice, propovăduia echilibrul și, evident, proporțiile științifice în care trebuiau consumate alimentele pentru a avea o sănătate cât mai bună. Se vorbea, în același timp, de datoria patriotică a omului de tip nou, de a industrializa țara, de a scoate neapărat țara din rândul celor slab dezvoltate. Intenții, desigur bune, dacă traducerea lor în fapte s-ar fi putut face fără sacrificii, fără ca noi, ca popor, să strângem cureaua, să ne declarăm sătui, chiar și când ne ghiorăiau mațele de foame.

În acest context, oamenii politici erau tot mai solicitați să răspundă pe loc de ce toate acestea, până când oamenii trebuie sacrificați pe altarul dezvoltării. Multe voci de nemulțumiți veneau chiar din rândurile activiștilor de partid, dar și din rândul cărora, efectiv li se promisese o viață mai bună. „S-ar rezolva multe probleme în această țară, dintre acestea problemele locuinței, locului de muncă, greutățile învățământului de toate gradele și chiar spinoasa problemă a organizării unui sistem simplu, eficient în domeniul asigurării asistenței medicale pentru copii, tineret, pentru oamenii muncii și pensionari care, în sfârșit, numai erau discriminați precum în regimurile interbelice (...)”, ar fi apreciat într-o ședință de partid un muncitor fruntaș de la Uzinele „23 August” din București. Si tot el a continuat: „Și acum ce facem? Le luăm alimentele de bază, le micșorăm veniturile, îi supunem la noi și noi sacrificii. Până când, tovarăși, credeți că se va putea merge în asemenea mod?” Se făcuse liniște. O liniște grea, apăsătoare pe care nimeni nu dorea sau nu putea s-o întrerupă. „Ce să-i spui acestui om? Cum ai putea să-l combați?”, ar fi spus delegatul Comitetului Central la o plenară a comuniștilor la această mare și cunoscută uzină a țării, într-un raport pe care l-a cerut Cabinetul doi al partidului, cum era numită Elena Ceaușescu în acele timpuri. Revoltele, cum prevăzuse Ioan

Bejan, într-o discuție tête-à-tête cu Benone, au izbucnit la Brașov, dar și în Valea Jiului, unde se spunea că muncitorii l-ar fi sechestrat pe tovarășul Nicolae Ceaușescu în fundul unei mine ca să guste și el din plăcerea de a fi miner stahanovist în acele locuri. Despre toate acestea se vorbea pe șoptite, dar se vorbea. Apăruseră chiar bancuri noi cu „tovarășa” și „tovarășul”. Toate acestea se îndreptau către un deznodământ deloc fericit. George Chiriță, ca președinte al Colegiului Județean de Partid, considerase că prezența lui prin instituțiile administrației de stat, dar și prin întreprinderi sunt extrem de necesare. Dar el, cu modul lui de a se purta, iniția acțiuni de forță, reușind să înspăimânte oamenii, nicidecum să-i încurajeze. Porecla de „Bestie” pe care i-o dăduseră chiar activiștii de partid, se întinsese de la un capăt la altul al județului. Se întinsese „în lung și în lat”, cum se spune, turnând gaz peste focul care ardea mai mult decât mocnit, de multe ori înfățișându-se ochilor ca o vâlvătaie. Benone, calm, cu un aer tonic, dacă era cazul, trecea prin colectivele de salariați ai județului, ascultându-le păsul. Uneori i se vorbea despre George Chiriță, dar nu-i spuneau astfel pentru că nimeni nu mai știa cum îl cheamă cu adevărat. Era destul să rostească cuvântul „Bestie” ca fiecare om să știe la cine se referă interlocutorul său, convivul său.

„Nu-i bine, nu-i deloc bine, Benone! Mai ales că în jurul nostru lagărul nostru socialist dă în clocot. Peste tot nemulțumiri, revolte, chiar (...)”, aprecia, cu simțul său realist, Ioan Bejan. „N-aș fi crezut niciodată că vom avea și astfel de vremuri. Credeam că durerea, suferința au fost abolite pentru totdeauna în România. Totul a început de la împrumutul acela extern de la FMI-ul care, se pare că are un sistem diabolic al dobânzilor, făcându-te să le rămâi dator de-a pururi. „Treaba asta, bătrânului Ceaușescu, așa cum este el, un țăran inteligent, nu-i convine deloc. Îi insultă pur și simplu demnitatea pe care el o extinde la nivelul poporului, începând cu dânsul, care în ciuda osanalelor ce i se aduc, el știe că sistemul lui în care crede este gata să plesnească!”, i-a spus Ioan Bejan lui Benone. Era o seară de vară care se desfășura prin anii ‘87 – ‘88, pe când „lagărul”, cum se exprima el, forfotea de nemulțumire. Orizontul lumii, zările sale albastre, păreau să se întunece pe meleagurile noastre. Se deschideau, în schimb, unde nu te așteptai: către răsărit, unde Mihail Gorbaciov introdusese o altă filozofie a conducerii, menită să apropie democrația estică de cea care se practica în vest. Unele libertăți pe care acesta le dăduse oamenilor, făceau cu ochiul celor din marginile imperiului socialist. Moscova devenise, cumva, punctul de atracție a lumii! Presa occidentală numai contenea cu laudele. Și Ianoș Kadar al Ungariei îl lauda pe Gorbaciov. Îl binecuvântau toți liderii din răsărit. Ba chiar și papa de la Roma, care îi saluta reformele. Ceaușescu însă rezista ispitei. Se ținea deoparte de liderul Kremlinului. Dacă ar fi fost după dânsul, nu i-ar fi vorbit niciodată. La rândul lui Gorbaciov, cu fruntea lui însemnată, pe care oamenii descifrau configurația continentului american, trimitea spre liderul din Carpați doar priviri piezișe, avertizatoare. În mai 1987, Gorbaciov a fost invitat la București. După multe nazuri, omul despre care se spunea că se află sub semnul Americii, dar și al Marii Britanii, unde fusese ambasadorul U.R.S.S., a catadicsit să vină, participând la un fel de miting al bucureștenilor și a celor din împrejurimi. Deși era însoțit de Ceaușescu, după unii, Gorbaciov a refuzat să se așeze în față, la masa tratativelor. Ambițios, zimbrul Carpaților, cum se credea Ceaușescu, pe ascuns, a ordonat celor din serviciile secrete să i-l aducă plocon, în fața lui, într-o clădire rămasă până și azi necunoscută. Se vorbea că

sovieticul a fost nervos, dar n-a avut ce face. A vorbit cu Ceaușescu, de fapt l-ar fi amenințat în termeni care aveau să-i fie descifrați cu mult mai târziu. Gărzile sale îl căutau înnebunite pe străzile Bucureștilor. L-ar fi întâlnit într-un târziu, stând cu Ceaușescu în aceeași mașină decapotabilă, amândoi salutând mulțimile de la egal la egal. Au răsuflat ușurați moscoviții, iar oamenii noștri au surâs, evident cu subînțeleles. „Nu-i bine, nu-i deloc bine Benone (...)”, se făcuse din nou auzit glasul lui Ioan Bejan, care povestea aceste lucruri așa cum le auzise și el de pe la alții. Nu a precizat de unde, dar a rămas pe gânduri. Aștepta singur în biroul său să se deschidă orizontul, să se deschidă lumea și pentru dânsul. Pentru el, zorii nu au mai venit niciodată. Și timpul a dovedit nu foarte târziu, când apele s-au involburat în toată Europa de Est, că președintele de la Kremlin nu a uitat niciodată afrontul pe care omulețul acela, țăranul din Carpați și-a impus voința, silindu-l să vorbească cu dânsul, el care jurase că, atât timp cât va fi în marea funcție, cu președintele românilor nu va fi decât intransigent, în spiritul marilor tradiții pan slaviste. Românii, și alții ca ei, își spunea Gorbaciov, trebuie să recunoască că la Kremlin se află Dumnezeu celor care nu sunt de un sânge cu dânsul.

Benone se gândea că în viața oamenilor, mari și mici, în responsabilitățile lor, există multe cumpene, multe momente în care trebuie să se ia hotărâri rapide și, mai ales, eficiente. Îi veni în minte un episod din începuturile carierei sale de judecător, când avea să recunoască că forța unei mulțimi dezlănțuite este de neînving.

Într-o zi pe care o credea mai liniștită, Benone se trezi, la birou, cu un dosar extrem de voluminos, de cel puțin douăzeci de centimetri grosime, pe care grefierul i-l pusese în față, cu un aer în care ghicise următoarele cuvinte: „Ei, acum să te văd, Benone!”. Mai târziu, judecătorul avea să afle că dosarul acela, era de fapt un „cadou” pe care i-l făcuse chiar președintele tribunalului, mai mult din curiozitate profesională decât din dorința de a oferi unui tânăr magistrat prilejul de a se afirma într-o speță greoaie, dar mai ales atipică chiar și pentru justiția noastră, confruntată și în socialism cu spețe din cele mai diferite, dar uneori cu conotații politice.

Dosarul cuprindea „povestea a două clanuri de țigani care, pe fondul unei dorințe de a câștiga mari sume de bani, timp de douăsprezece ore a transformat noaptea unui cartier pașnic într-o adevărată noapte de groază”. Protagonistii acțiunii se numeau Dușan, bulibașa țăganilor din Galați, și Stănescu, țigan bogat, supus administrativ aceluiși bulibașa. Cei doi, încă de la nașterea copiilor, un băiat și o fată aparținând celor două familii, au hotărât să se încuscrească, căsătorindu-i la vârste fragede, de treisprezece și respectiv unsprezece ani. Cum se întâmplă la țigani, Stănescu a hotărât să-și dea fata după fiul lui Dușan, în schimbul sumei de cincizeci de mii de lei, ceea ce era o sumă deosebită prin anii șaptezeci. Brusc însă, în toiul nunții, Stănescu și-a schimbat opțiunea, cerându-i bulibașei Dușan încă cinci mii de lei, fiindcă el uitase să pună la socoteală și culoarea ochilor fetei, care aminteau de azurul ceresc. „Trebuia să te gândești de la început”, i-a strigat Dușan lui Stănescu, ultimul înțelegând că, de la potențialul său cuscu, nu va scoate în plus nici măcar un piștar. Cum Stănescu se așteptase la acest lucru, a fost de ajuns ca el să facă cu ochiul la câțiva adepți ai săi și, în următoarele zeci de secunde, mireasa a dispărut, lăsându-l pe generică mut de uimire. Când Dușan s-a întors către locotenenții săi, cu

gând să dea ordine de zălogirea clanului Stănescu, aceștia raportară că urmăriții sunt deja de negăsit. Pe loc s-au mobilizat oamenii bulibașei, descoperind că mireasa și clanul Stănescu era masat, cu mic cu mare, în curte și în jurul casei sale, înarmați până în dinți cu topoare, cu săbii și cuțite. Cântărind preț de o clipă șansele deloc sigure ale unei lupte, Dușan a poruncit retragerea și înarmarea oamenilor săi. În mai puțin de douăzeci de minute, puhoiul bulibașei năvălea peste oamenii lui Stănescu. S-au bătut până a doua zi, când soarele era la chindie, bulibașa recăștigând mireasa cu prețul a șapte morți, douăzeci și trei de grav vătămați și vreo cincizeci, șaiszeci de oameni, din ambele tabere, erau răniți care necesitau îngrijiri medicale între 1-3 zile.

Desigur, au fost reclamații, cercetări, muncă anevoioasă pentru bieții procurori, ajutați de organele de miliție. Totul era cuprins în dosarul acela voluminos, care cuprindea zeci de martori, audiați de organele de anchetă penală, orânduți pe categorii de mărturii. Mai toți inculpații aveau câte doi-trei avocați, unii dintre ei aduși din București și Constanța, „oameni cu experiență” în litigiile și afacerile țigănești. Lui Benone i-au trebuit câteva zile să studieze dosarul, să-și facă o imagine de ansamblu asupra circumstanțelor de fapt, schițând, pe câteva coli de hârtie, o anumită strategie de dezbateri judecătorească. Când sosi ziua de soluționare a speței, deci ziua procesului, curtea tribunalului, care măsoară câteva hectare de teren, pur și simplu tălăzuia de larma a sute și poate chiar mii de țigani, pentru a impresiona completul de judecată, sperând ca, prin intimidare, inculpații să obțină pedepse minime. În sfârșit, ușile sălii de judecată s-au deschis, iar sala fusese pur și simplu invadată de țigănci și puradei, care vorbeau deodată, de parcă cineva ar fi fost în stare să dialogheze în acest fel. Încăperea foarte mare în care urma să se judece procesul reverbera de țipete, strigăte, fluierături, amplificând vacarmul. Nu i-a impresionat nici sosirea completului de judecată, în frunte cu Benone, cu cei trei asesori populari și cu procurorul de caz. Mulți dintre țigani se fluierau unii pe alții, pentru a se grupa în funcție de cunoștințe și apartenență la clanul respectiv. Totul părea un viespar, care amenința să nu se mai termine niciodată. În sală, pe alte uși decât cele obișnuite, se infiltrau zeci de milițieni în uniformă, înconjurându-i pe turbulenți. Zădarnic colonelul Dumitru Caracostea striga să se facă liniște, pentru că nici pe el, nici pe procuror, țiganii nu-i luau în seamă.

Atunci, lui Benone îi veni o idee: îl chemă la dânsul pe Dușan, căruia îi spuse să colaboreze pentru bunul mers al procesului, iar el, judecătorul Benone Pușcă, va ține cont la pedeapsa aplicată. Dușan fusese de acord și, așa cum se afla, alături de completul de judecată, fluieră din răspuțeri. Nici nu apucă țiganul să-și scoată degetele din gură că sala se potoli ca prin farmec. Dacă o muscă ar fi traversat în zbor, de la un capăt la altul al încăperii, zumzăitul ei s-ar fi auzit până în cele mai îndepărtate unghere. În asemenea situație, dezbaterile s-au ținut în condițiuni bune, dar a durat mai bine de zece ore, pronunțarea dându-se aproape de miezul nopții, în umbra căreia alte zeci de milițieni luară poziții pentru a fi apte să intervină în caz de nevoie. Avocații pledaseră convingător, fiind lăsați de Benone să-și facă treaba pe deplin, spre mulțumirea celor din sală. Sigur, pedepsele au fost pe măsură, dar Dușan a primit o pedeapsă de numai patru ani, spre deosebire de cei din clanul Stănescu, care au fost condamnați în spiritul și litera legii, pentru că ei au fost cei care au declanșat încăierarea, provocându-i pe cei din clanul Dușan. De

asemenea, cele mai multe victime s-au înregistrat din partea bulibașei, vinovat de faptul că răspunsese violent la provocările avansate.

Multă vreme meditase asupra celor întâmplare, descoperind că firea omului este extrem de ciudată și că, în zilele noastre, instinctele sunt aceleași cu instinctele oamenilor din alte vremuri. De altfel, citise undeva că oamenii zilelor noastre, de fapt sunt mai mult niște primitivi îmbrăcați și nicidecum niște indivizi educați în cel mai frumos sens al cuvântului. „Gorbaciov era un primitiv ... îmbrăcat? Dar Ceaușescu?”, se va întreba el peste timp. Cert este că Nicolae al nostru, ca mai toți conducătorii acestui popor, în felul său, voia să arate, celui de la Moscova, că nu se lăsa intimidat de forța lui politică și nici de forța lui militară. Era poate o naivitate și timpul a validat acest lucru, dar nici să te lași fugărit precum un șoricel de vreo pisică mare, fie ea și moscovită.

Românii nu au uitat de invazia Cehoslovaciei inițiată de Rusia Sovietică, la 20 august 1968, de către trupele Pactului de la Varșovia, cu excepția României și Iugoslaviei. Prin refuzul său de a permite armatei române să ia parte la invazia Cehoslovaciei, Ceaușescu a reușit să atragă simpatia compatrioților săi, dar și a lumii occidentale.

Ioan Bejan avea dreptate să-l admire pe Ceaușescu, în acele clipe, deși Benone avea să afle că prietenul său, în forul său își detesta conducătorul național. „Acesta, deși sămânță de oameni sărmani, nu face prea mult pentru binele omului simplu (...)”, spunea el, referindu-se chiar și la curba aceea de sacrificiu din ultimii ani ai deceniului optzeci, când factorii locali trebuiau să rezolve zilnic problema pâinii și a întregii alimentații a oamenilor.

Din păcate, aceștia, și chiar și cei de pe la județe, nu aveau de unde să știe că omul acela, greoi în mișcări, care se exprima cu destulă greutate, deși avea o inteligență nativă și era un diplomat înnăscut, era frământat de soarta de mai târziu a românilor, lucrând, cum se spune, „azi pentru mâine”. Într-adevăr, voia să scape de F.M.I., de tăvălugul acela care avea să se rostogolească multă vreme peste trupul României dacă nu era oprit. Dar oamenii sunt oameni și chiar dacă judecă, uneori nu au toate datele pentru a ajunge la concluzii drepte, pe măsura intenției. Ceaușescu, când a fost trimis din lumea celor vii, avea să fie descoperit că, bani, pentru sine, avea doar câteva sute de mii, puși pe câteva CEC-uri, ca orice român, mai mult sau mai puțin îngrijorat pentru soarta de mâine. Spre deosebire de cei care aveau să vină, Ceaușescu nu a strâns pentru sine. Dimpotrivă, a lucrat pentru mai binele țării, pentru prestigiul acestui popor, în politica externă având deschidere față de Occident și de Statele Unite. El nu a vândut vapoare, uzine. Nu a vândut aurul verde al țării, bogăția solică și subsolică a poporului. Pe lângă ceea ce avea să vină, chiar dacă a aparținut unui regim care și-a avut păcatele lui, pentru intențiile sale de mai bine, Ceaușescu va rămâne în istoria neamului românesc un adevărat și demn patriot.